

Gwiazdka przy numerze kolejnym oznacza, że dany dokument znajduje się w Bibliotece CIOP.

Maszyny i urządzenie przemysłowe

- 276* 624.13/15:728.002.5:331.875 CIOP
Liszkiewicz W. I.: **Technika robót ziemnych i budowa fundamentów w budownictwie mieszkaniowym.** „Technika ziemlanych robót i сооружение фундаментов в жилищном строительстве”. *Mechaniz. Trudoj. Rabot.*, Nr 1, stycz. 54, s. 26; A 4, 4 str., 6 rys., 3 tabl.

Omówione w artykule roboty ziemne zostały zmechanizowane niemal całkowicie (98,8%), a prace ręczne ograniczono do oczyszczania niektórych wykopów. Wyszczególniono najczęściej stosowane maszyny, a z robót ziemnych wymieniono plantowanie, wykopy i rowy. Opis robót przy układaniu przewoźnych dróg z płyt żelbetowych. Sposoby przygotowywania zmarzłego gruntu w zimie: odstrzałowem, kafarem, młotkami mechanicznymi, podgrzewaniem za pomocą paliwa lub prądu. W zakresie budowy fundamentów autor podkreśla dążność do stosowania fundamentów składanych z prefabrykowanych bloków żelbetowych o ciężarze 1,5 do 3 ton. Analizuje sposoby dalszego zmniejszenia pracochłonności przy wykonywaniu fundamentów.

- 277* 614.8-057:621.924.1 CIOP
Wojahn B.: **Nieznajomość procesów technicznych zagraża zdrowiu i życiu.** „Unkenntnis technischer Vorgänge bedroht Gesundheit und Leben”. *Holzindustrie*, mies., r. 7, Nr 3, marz. 54, s. 20; A 4, 1 str., 3 rys.

Autor analizuje wypadek przy pracy, spowodowany rozerwaniem się krążka szlifierskiego, niewłaściwie osadzonego na pionowej osi szlifierki o czterokrotnie większej ilości obrotów od dopuszczalnej dla danego krążka. Zaleca dokładne poznawanie technicznych warunków bezpiecznej pracy przed podejmowaniem jakichkolwiek czynności przy urządzeniach mechanicznych.

- 278* 614.8-057:674.053:621.934.22 CIOP
Werner H.: **Należy poświęcać więcej uwagi pilom tarczowym.** „Mehr Aufmerksamkeit unseren Kreissägeblättern”. *Holzindustrie*, mies., r. 7, Nr 3, marz. 54, s. 15; A 4, 2 str., 1 rys., 1 wyk.

Krótki opis procesu produkcji na pile tarczowej oraz warunków, w jakich można zapewnić bezpieczną pracę na pile. Warunki te polegają na centrycznym osadzeniu piły na osi za pomocą właściwie dobranych szczegółów zaciskowych, na ilości obrotów odpowiadającej średnicy piły przy najdogodniejszej prędkości obwodowej, na dobraniu właściwej prędkości posuwu oraz usuwaniu skutków nadmiernego rozgrzewania się piły przez sklepywanie, które powinno być wykonywane przez wykwalifikowanych pracowników.

- 279* 658.28:658.561:677.05 CIOP
Dylewskij A. A.: **Mechanizacja robót pracochłonnych.** „Za mechanizaciju trudnojkih rabot”. *Tiekstil. Promysy*, s. 1, mies., Nr 1, stycz. 54, s. 6; A 4, 3 str., 2 rys.

Osiągnięcia w zakresie mechanizacji robót w przemyśle włókienniczym. W przedziałniach i tkalniach zmniejszono ilość operacji przez wprowadzenie maszyn o działaniu zespolonym. Uproszczone transport przędzy i wałów osnowowych przez zastosowanie wózków podwieszonych jednoszynowych o napędzie elektrycznym, wózków zwykłych jednoszynowych oraz lekkich żurawi napędzanych elektrycznie. W wykończalniach wprowadzono ulepszone maszyny do układania tkanin. W projekcie dalsza mechanizacja robót pomocniczych i ładunkowych oraz transportu surowca, półfabrykatów i paliwa.

- 280* 62.004.86:662.96:628.5.053(088.8) CIOP

Henky K.: **Zużytkowanie lotnych pyłów i popiołów z urządzeń paleniskowych.** „Verwertung von Flugstaub und Flugasche von Feuerungsanlagen”. Opis patentowy NRD Nr 2766, kl. 24a, gr. 22, 3.4.42; D, A 4, 2 str., 3 rys.

Pyły lotne i popioły unoszone przez gazy spalinowe z urządzeń paleniskowych, nawet w przypadku uchwycenia

ich w specjalnych urządzeniach oczyszczających, sprawiają dużo kłopotu przy wywożeniu, a wywiezione na hałdy i rozmuchiwanie przez wiatr zanieczyszczają okolicę. Wynalazek polega na zastosowaniu sposobu stapienia popiołów, co umożliwia użycie ich do podobnych celów jak szlaki. Stapienie odbywa się w oddzielnym piecu lub też wprost w popielnikach urządzeń paleniskowych. Wywiązujące się przy tym gazy palne są odprowadzane do paleniska.

- 281* 629.12.011.753-52:614.8(088.8) CIOP

Liske K.: **Urządzenie hydrauliczne do zamykania grodzi na okrętach.** „Hydraulische Schottenschliessanlage”. Opis patentowy NRD, Nr. 2767, kl. 65 a, gr. 36, 14.12.51; D, A 4, 3 str., 3 rys.

Urządzenie posiada pompę hydrauliczną, napędzaną silnikiem elektrycznym i połączoną przewodami z cylindrem na obu jego końcach. Drażek tłoka tego cylindra łączy się z drzewami grodzi. Przewody między pompą i cylindrem są zaopatrzone w zawory zwrotne oraz zawory tłoczkowe sterowane pneumatycznie za pomocą powietrza sprężonego. Urządzenie posiada prostą konstrukcję, jest łatwe w obsłudze i bezpieczne w działaniu, zabezpiecza ono życie ludzi na okręcie.

- 282* 621.77:621.757-525(088.8) CIOP

Schlothauer A.: **Urządzenie sterowane sprężonym powietrzem do całkowicie zautomatyzowanego doprowadzania małych części produkowanych w celu montażu półfabrykatów i fabrykatów.** „Pressluftgesteuertes Gerät für die vollautomatische Zuführung von Kleinfabrikationstellen für die Montage von Halb-oder Fertigfabrikaten”. Opis patentowy NRD Nr 4678, kl. 21f, gr. 40, 16.2.52; D, A 4, 5, 5 str., 3 rys.

Celem urządzenia jest doprowadzenie drobnych części montażowych z zasobników do odpowiednio ukształtowanej komory powietrznej dla nadania im właściwego położenia. Odpowiedni mechanizm regulujący umożliwia wprowadzenie przez impuls powietrzny drobnych części do cyklu produkcyjnego maszyny. Gotowe elementy są przetłaczane sprężonym powietrzem do urządzeń zbiorowych. W opisie podano szereg praktycznych zastosowań tego urządzenia.

- 283* 725.4:621.58:658.21/27:66.02 CIOP

Riwkind J.: **Zagadnienie projektowania i budowy wytwórni suchego lodu.** „Opyt projektowania i stroitelstwa zawoda suchowo lda”. *Chłod. Technika*, kwart. Nr 3, 1953, s. 20; B 5, 6 str., 3 fot.

Przy budowie wytwórni suchego lodu należy uwzględnić usytuowanie zakładów przemysłowych, w których dwutlenek węgla jest produktem ubocznym procesu technologicznego. Ważne jest również miejsce konsumpcji suchego lodu, który długo magazynowany lub przewożony daje duże straty przez sublimację. Następnie należy brać pod uwagę możliwość wykorzystania gorącej wody odpływowej do ogrzewania, dobór środka absorbującego dwutlenek węgla oraz optymalnego stężenia roztworu. Zagadnienia te poruszono przy szczegółowym omawianiu procesu technologicznego i aparatury nowo zbudowanej wytwórni, która opiera się na surowcu otrzymywanym ze spalania węgla.

- 284* 66.046.32:621.564.22:621.57-52 CIOP

Pietrow A., Dorogow A.: **Automatyzacja amoniakalnej instalacji chłodniczej o wydajności 10 mil. kkal/godz.** „Awtomatizacija ammiacznoj chołodilnoj ustanowki proizwoditielnostju 10 mln. kkal/czas.” *Chłod. Technika*, kwart. Nr 3, 1953, s. 11; B 5, 6 str., 6 rys.

W jednym z zakładów chemicznych wprowadzono automatyczną regulację dopływu ciekłego amoniaku do parowników i centralne smarowanie sprężarek. Zautomatyzowano spust smaru z oddzielacza i nie skraplających się gazów ze skraplacza. Częściowa automatyzacja instalacji spowodowała bardziej równomierną pracę, zmniejszyła pobór energii elektrycznej o 6 — 8% i uprościła obsługę. Podano opis udoskonalenia, schematy połączeń oraz rysunki niektórych elementów.

285* 621-229.3(088.8) CIOF
Erismann P.: **Uchwyt do narzędzi, zwłaszcza do pilników, śrubokrętów itp.** „Handgriff für Werkzeuge, insbesondere Feilen, Schraubenzieher usw.“ Opis patentowy szwajcarski Nr 291584, kl. 87d, 30.6.53; D, A 4, 3,5 str., 7 rys.

Praca niektórymi narzędziami wymaga dużego wysiłku fizycznego ręki. Wskutek tego w miejscu zetknięcia się ręki z uchwytem narzędzia, tworzą się często pęcherze, a nawet przy stałej pracy, zapalenia kości. Wynalazek polega na zastosowaniu uchwytu posiadającego na końcu elastyczną poduszeczkę, wykonaną najlepiej z gumy. Na drewniany uchwyt narzędzia nasuwa się nasadkę gumową, która posiada od wewnątrz odpowiednie występy, opierające się o drewniany uchwyt. Można też stosować nasadki o podwójnym dnie z zamkniętą przestrzenią wypełnioną powietrzem lub też poduszczyki z gumy gąbczastej.

286* 621.9.025-229(088.8) CIOF
Böni: **Uchwyt noża do wytaczania.** „Ausdrehstange“. Opis patentowy szwajcarski Nr 289445, kl. 79 k, 15.3.53, D A 4, 2,5 str., 2 rys.

Uchwyt posiada postać wydrążonego wałka, zaopatrzonego na końcu w otwór kwadratowy o skośnej powierzchni w stosunku do osadzenia noża. W nagwintowanym wydrążeniu przy dolnym końcu wałka jest osadzona śruba, która dociska sworzeń przesuwny w wydrążeniu wałka. W otworze poprzecznym znajduje się wkładka, posiadająca górną powierzchnię ukośną równoległą do podobnej powierzchni otworu, a u dołu — czop osadzony przesuwnie w wydrążeniu wałka i dociskany sworzniem. Nóż w otworze poprzecznym mocuje się wkładką, dociskaną śrubą za pośrednictwem sworzni. Uchwyt ułatwia pracę i umożliwia szybką wymianę noża.

287* 621.646.54-523.2.621-555.5:621-82:614.8-057(088.8) CIOF
Firma Theodor Klatte: **Urządzenie zabezpieczające przy napędzie hydraulicznym.** „Sicherheitseinrichtung an hydraulischen Getrieben“. Opis patentowy szwajcarski, Nr 290411, kl. 96g, 30.4.53; D, A 4, 4 str., 5 rys.

Zewnętrzny koniec drążka pływaka, osadzonego wychylnie w pośrednim zbiorniku olejowym urządzenia hydraulicznego, posiada kontakt obwodu elektromagnesu, współpracujący ze stałym kontaktem tego obwodu. Rdzeń elektromagnesu jest połączony z dźwigną dwuramienną, która służy do sterowania zaworu przewodu olejowego. Przy obniżeniu poziomu oleju w zbiorniku pośrednim następuje zamknięcie obwodu elektromagnesu i zamknięcie przewodu olejowego. Przy podniesieniu się poziomu oleju elektromagnes zostaje wyłączony i zawór otwarty za pomocą sprężyny śrubowej, działającej na drugi koniec dźwigni. Urządzenie zapobiega stratom oleju i zwiększa bezpieczeństwo pracy.

288* 621.873(088.8) CIOF
Mommendey F.: **Dźwig „Kran“.** Opis patentowy szwajcarski Nr 290690, kl. 98 b, 15.5.53; D, A 4, 9 str., 9 rys.

Słup podporowy dźwigu posiada kształt rury, w której jest osadzony przesuwne tłok w postaci zamkniętego cylindra. Do górnej pokrywy tłoka jest przymocowany koniec liny nośnej dźwigu, zakończony hakiem. W górnej i dolnej części słupa znajdują się otwory, przez które doprowadza się sprężone powietrze regulowane somocznymi zaworami. Pod działaniem tego powietrza tłok przesuwa się do góry lub na dół, powodując opuszczanie lub podnoszenie ciężaru. Dźwig taki ułatwia pracę, gdyż podnoszone ciężary mogą być równocześnie obracane obydwiema rękami.

289* 614.838.13:662.951.5/6 CIOF
Urządzenie zabezpieczające przed tworzeniem się mieszanek wybuchowych. „Apparechiature di sicurezza contro la formazione di miscele tonanti. Il. Calore Nr 4, 1953.

Po omówieniu przyczyn niespalania się gazu w palnikach, opisano różne rodzaje aparatów zabezpieczających. Składają się na nie następujące główne elementy: palnik do zapalania gazu, urządzenie reagujące na zgaśnięcie płomienia, zawór automatyczny regulowany urządzeniem reagującym, sygnał alarmowy. Opisano konstrukcję i zasady działania poszczególnych elementów, zwłaszcza urządzenia reagującego. (Wg Securitas Nr 5, 1953, s. 157).

290* 621.96-783.52:621.383:621.384.2:614.8-057 CIOF
Lampy Geigera chronią operatora przy prasie mechanicznej. „Geiger tubs guard punch press operators“ S a f e t y M a i n t e n a n c e, (USA), mies., t. 107, Nr 1, styc. 54, s. 30; A 4, 0,5 str., 1 fot.

Krótką notatką o próbach zastosowania nowego urządzenia ochronnego do pras mechanicznych. W pobliżu tłoczni prasy zainstalowano 3 lampy Geigera. Operator ma na obu rękach (na kciuki) przytwierdzone pasy zawierające kryształy promieniotwórcze. Jeśli ręka znajdzie się w strefie niebezpiecznej, wówczas promieniowanie kryształów jest schwymane przez lampy i za pośrednictwem odpowiednich przekaźników maszyna jest natychmiast zatrzymywana. Dalszych szczegółów brak.

291* 614.825:621.316.99.027.2 CIOF
Gorskowich J.: **Zapobieganie wypadkom przy niektórych maszynach elektrycznych.** „La prévention des accidents sur certaines machines électriques“. C a h i e r s C o m. P r é v e n t. dwumies., r. 8, Nr 5, wrzes.-paźdz. 53, s. 203; A 4, 0,5 str.

Notatka omawia niebezpieczeństwa występujące przy napięciach 110 i 220 V, zaliczanych do napięć niskich. Autor podaje przykładowo szereg wypadków, które zdarzają się przy użyciu lamp przenośnych, maszyn elektrycznych, narzędzi napędzanych elektrycznie. Wymienia przepisy dotyczące dobrego uziemienia.

292* 693.6.002.5:331.875(088.8) CIOF
Butter O. in Wiesbaden: **Przyrząd do mechanicznego tynkowania ścian, sufitów itp.** „Verputzgerät zum maschinellen Verputzen von Wänden, Decken u. dgl.“. Opis patentowy austriacki Nr 176009 kl. 37, d, 7/06, 2.8.50; D, A 4, 5,5 str., 12 rys.

Udoskonalony przyrząd pozwala na równomierne nakładanie tynku, nawet na załamaniach ścian, przy czym tynk przylega dobrze i tworzy gładką powierzchnię. Przyrząd posiada parę gładkich walców rozpryskujących, które obracają się z dużą szybkością w przeciwnych kierunkach. Spomiędzy walców, przez wąską szarę wyrzucany jest tynk. Walce znajdują się w szczelnej obudowie i stanowią zamknięcie wzdłuż całej jej szerokości. Obudowa, wraz z urządzeniem napędzającym walce, porusza się saneczkowo w ramie, przystawianej do powierzchni tynkowanej. Zaprawę między walce tłoczy pompa za pośrednictwem dyszy. Przyrząd posiada poza tym urządzenie do wyrównywania nałożonego tynku, jak również do odprowadzania nadmiaru zaprawy z powrotem do dyszy. Eliminuje to wszelką pracę ręczną.

KLIMATYZACJA

293* 628.83/84:664.655.04-784.2:664.681.2 CIOF
Riabow P.: **Zagadnienie związane z instalacją wentylacyjną oddziału wafli.** „Opyt oborudowanija wientilacii wafielnogo otdielenija“. C h o ł o d. T i e c h n i k a, kwart. Nr 3, 1953; B 5, 2,5 str., 2 rys.

Przedstawiono dwa różne rozwiązania. Pierwsze przewiduje całkowite obudowanie półautomatów piekarniczych i połączenie obudowy od dołu z dopływem świeżego powietrza, a odciąganie ciepłego powietrza i pary wodnej od góry. Drugie — nawiew świeżego powietrza z góry na maszyny i wyciąganie powietrza przez wentylatory ustawione w oknach. Wykonano na 2 maszynach instalację doświadczalną pośrednią pomiędzy tymi dwoma rozwiązaniami: zastosowano odciągi powietrza i pary bezpośrednio nad maszyny, ustawiono wentylatory do ogólnego wyciągu powietrza w oknach, przebito okna do sąsiedniego pomieszczenia, skąd napływało chłodne powietrze. Przy maszynach zaopatrzonych w odciągi warunki pracy znacznie się polepszyły.

294* 622.413.4:622.452:628.82/83(049.2) CIOF
Szczurban A. N.: **Przyczynę do zagadnienia klimatyzacji powietrza w kopalniach Donbasu.** „K woprosu o kondicionirowanii rudnicznogo wozducha w szachtach Donbassa“. U g o l, mies., Nr. 12, grudz. 53, s. 10; A 4, 2,5 str., 1 tabl., 5 poz. bibl.—

Autor polemizuje z artykułem P.A. Manukiana „Walka z wysokimi temperaturami w głębokich kopalniach“ („Ugol“, Nr 5 1953). Uważa, że poruszone przez Manukiana zagadnienia: uzyskiwania efektu chłodzącego na przodkach, położonych na średnich głębokościach (1000 ÷ 1100 m), wymiany ciepła w czasie przepływu powietrza od szybów do przodków, izolowania kanałów wentylacyjnych opracowane zostały niewłaściwie. Dla rozwiązania tych problemów, zbadań efektu chłodzenia i wskaźników techniczno-ekonomicznych proponowanego systemu przewietrzania należałoby, zdaniem autora przeprowadzić badania w skali technicznej.

295* 613.632.4:661.993:661.241:628.512:666.75 CIOPIOP
 Szur B. J., Wieliczowski A. W., Winokur S. E.: **Walka z zanieczyszczeniem powietrza w fabryce płyt ceramicznych.** „Bor'ba s zagriaznionnostju wozduschnoj sriedy na zawodzie kieramiczeskich blokow“. *Gigijena i Sanit.*, mies., Nr 2, luty 54, s. 49; B 5, 2 str.

Badania autorów (pracowników Kijowskiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej) wykazały obecność tlenku węgla w suszarniach oraz dwutlenku siarki w komorach piecowych fabryk płyt ceramicznych. Zalecono polepszenie wentylacji oraz zmianę metody spalania paliwa gazowego. W następnym stężenie CO i SO₂ znacznie spadło. Podano wyniki oznaczenia stężeń.

296* 622.413.4:622.452:628.82(83/049.2) CIOPIOP

Woropajew A. F.: **Zagadnienie zwalczania wysokich temperatur w głębokich kopalniach.** „K woprosu o bor'bie s vysokimi temperaturami w głubokich szachtach“. *Ugo l.*, mies., Nr 12, grudz. 53, s. 12; A 4, 4,5 str., 2 wykr., 1 tabl.

Autor krytykuje projekt P. A. Manukiana („Ugol“, Nr 5, 1953) dotyczący wentylowania głębokich chodników przez zespol 4 szybów i zastosowanie przy tym szybkości przepływu powietrza 18 ÷ 20 m/sek. Dla potwierdzenia swego stanowiska omawia szczegółowo przyczyny zmian temperatury powietrza przepływającego pionowymi szybami i poziomymi chodnikami. Wyprowadza wzory teoretyczne i podaje wyniki badań temperatury powietrza w kopalniach.

297* 622.413.4:628.82(049.2) CIOPIOP

Sosnowskij M. W.: **Zagadnienie walki z wysokimi temperaturami w głębokich kopalniach.** „K woprosu o bor'bie s vysokimi temperaturami w głubokich szachtach“. *Ugo l.*, Nr 12, grudz. 53; s. 17; A 4, 1 str.

Polemika na temat artykułu P. A. Manukiana „Walka z wysokimi temperaturami w głębokich kopalniach“ („Ugo l“, nr 5. r. 1953). Autor zwraca uwagę na istnienie jeszcze innych sposobów walki z wysokimi temperaturami oraz prostuje błędy w obliczeniach przekrojów chodników i oszczędności uzyskanych dzięki budowie 2 mniejszych chodników zamiast jednego dużego. Wskazuje na konieczność prowadzenia prac badawczych w dziedzinie walki z wysokimi temperaturami nie tylko w kopalniach, ale również na odpowiednich modelach w laboratorach.

Szkodliwości chemiczne

298* 545.33:545.727.2:628.512 CIOPIOP

Awrutowa H. Z., Priwałowa K. P., Chłopin N. J.: **Oznaczanie małych stężeń czteroeptylu ołowiu w powietrzu.** „Izwleczenie małych koncentracji tetractilswince iz wozducha“. *Gigijena i Sanit.*, mies., Nr 3, marz. 54, s. 50; B 5, 1 str., 1 tabl.

W Mołotowskiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej przeprowadzono badania nowej metody oznaczania czteroeptylu ołowiu w powietrzu. Znaną dotychczas metodę Chłopina (przeciąganie powietrza przez roztwór oleju rycynowego i jodu w spirytusie — oznaczanie polarograficzne) ulepszo- no przez zastosowanie pochłaniacza Rychea z roztworem 11.066 g jodanu potasu i 16.93 g jodu w 100 ml destylowanej wody.

299* 545.72:753:613.632.4:633:628.511/512:658.516 CIOPIOP

Riazanow W. A.: **Dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń powietrza** Zbiór prac. „Priedielno dopustimyje koncentracji atmosfernih zagriaznienij. Sbornik rabot.“ Moskwa 1952, Miedgiz; D.

Zbiór prac komisji pod przewodnictwem W. A. Riazanowa, która badała dopuszczalność stężeń różnych substancji zanieczyszczających powietrze. Badano CS₂, NO₂, CO, pył nietoksyczny, H₂S, Hg, SO₂, Pb, Cl₂. Opracowano także normatywy zależności stężenia w powietrzu od stężenia w źródle powstawania zanieczyszczenia. Ponadto podano metody pobierania prób i analizy. Badania są przyczynkiem do rewizji norm dopuszczalnych stężeń w ZSRR. (Wg Gigijena i Sanit. Nr 2, 1954, s. 59).

300* 541.183.26:66.062.412.22—13:624.022:628.512 CIOPIOP

Urusowa T. P.: **Adsorpcja dwuchloroetanu przez ściany i dachy pomieszczeń pracy.** „Adsorbca dichloroetana stienami raboczewo pomieszczenij i pokrytijami“. *Gigijena i Sanit.*, mies., Nr 2, luty 54, s. 51; B 5, 1,5 str.

Badania adsorpcji dwuchloroetanu przez ściany pomieszczeń pracy i powierzchnie urządzeń wewnętrznych wykaza-

ły, że stopień adsorpcji zwiększa się w miarę wzrostu stężenia. Najlepiej adsorbują powierzchnie pokryte farbami olejnymi na pokroście naturalnym. Pokroście sztuczny zmniejsza adsorpcję 4—5 razy. Mało adsorbują dwuchloroetan ściany drewniane a także ściany bielone wapnem.

301* 545.33:667.621.8—167.4:661.871:628.512 CIOPIOP

Kogan I. B., Machowier S. Ł.: **Polarograficzne oznaczanie manganu w powietrzu.** „Polarograficeskoje opriedielenje marganca w wozduchie“. *Gigijena i Sanit.*, mies., Nr 2, luty 54, s. 52; B 5, 1,5 str., 1 wykr., 3 tabl.

Autorzy, pracownicy Markowskiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, opracowali metodę polarograficznego oznaczania manganu w powietrzu. Dane charakterystyczne: użycie 0,2 n roztworu rodanku potasu z 0,25% żelatyną, potencjał półfali 1,55 V, w odniesieniu do elektrody kalomelowej. Polarograf gorkowski — model M-7. Czułość galvanometru 1,53.10⁻⁹. A mm/m. Sprawdzenie metody sposobem chemicznym dało jednakowe wyniki.

302* 622.411:628.511.1:545.753:547.484.2 CIOPIOP

Blanzat A., Barbe M.: **Mikrochemiczna metoda oznaczania wolnej krzemionki w zapyłonym powietrzu kopalni węgla.** „Methode microchimique de determination de la silice libre dans les poussières de mines“. *Arc h. Mal. profess.*, (Paris), dwumies., t. 14, Nr 4, 1953, s. 349; B 5, 5 str., 2 wykr. 1 tabl., 11 poz. bibl.

Ze względu na małe rozmiary pyłów kwarcowych konieczna jest dobra metoda mikrochemiczna dla ich oznaczania w atmosferze. Autorzy krótko podsumowują wyniki dotychczasowych metod chemicznych. Następnie omawiają dokładnie opracowaną (opis w tekście) metodę mikrochemiczną z zastosowaniem kwasu pyrofosforowego. Przy pomocy tej metody można określać b. małe ilości pyłów z niewielkim stosunkowo błędem.

303* 615.739.18—099:667.213:616.23—057 CIOPIOP

Tara S., Carigneaux A., Delplace I.: **Zatrucie wanadianem wapnia.** „Intoxication par le vanadate de calcium“. *Arc h. Mal. profess.* (Paris), dwumies., t. 14, Nr 4, 1953, s. 378; B 5, 2,5 str.

Wanadian wapnia jest używany do wyrobu farb (fotografiury, farba drukarska). Dotychczas związek ten nie był uwzględniany w spisach produktów toksycznych, szkodliwych czy drażniących. Autorzy opisują 4 przypadki zatrucia wanadianem u dokerów wydławających tę substancję z okrętów. Wanad i jego sole atakują drogi oddechowe począwszy od podrażnienia górnych odcinków aż do broncho-pneumonii w stanach ciężkiego zatrucia. Leczenie przyczynowe (specyficzne) nie zostało opracowane. Ponieważ jest to zatrucie ostre, z punktu widzenia lekarsko-prawnego kwalifikuje się je jako wypadek przy pracy.

304* 628.512:545.7:546.217 CIOPIOP

Hartz N. W.: **Broń przeciw zanieczyszczeniom powietrza.** „Weapons against air pollution“. *Safety Maintenance* (USA), mies., t. 106, Nr 5, list. 53, s. 44; A 4, 2 str., 1 rys.

Krótki przegląd metod oznaczania substancji szkodliwych w powietrzu. Wyliczono zasady stosowania metod chemicznych, zasady oznaczania aerozoli oraz używaną przy tym aparaturę. Artykuł pozwala na zorientowanie się w technice pomiarowej amerykańskiej.

305* 613.48:646,755(088.8) CIOPIOP

Hentrich W., Giloy Fr.: **Srodek do zmywania skóry.** „Hautreinigungsmittel“. Opis patentowy NRD Nr 763 545, kl. 30 h, gr 13/02, 11.11.39; D, A 4, 1 str.

Roztwory zobojętnionych eterokwasów karboksylowych (wzór ogólny R.O.R. COOH) pienią się słnie i stanowią dobry, niedrażniący srodek do zmywania skóry ludzkiej, zwłaszcza w przypadku jej schorzeń. Z kwasów wchodzi w grę, np. kwas butylooksyoctowy i mieszaniny kwasów alkooksyoctowych. Do zobojętniania kwasów można stosować wodorotlenki potasowców, wapniowców, gliniowców i zasady organiczne. Roztwory zobojętnionych kwasów mają słabo kwaśny odczyn, toteż nie drażnią skóry, wykazują pewne działanie dezynfekujące, pienią się bardzo silnie, a jednocześnie dają się łatwo zmywać. Roztwory te można stosować, jako środki myjące, również z dodatkami innych substancji, przy czym szczególnie cenne środki myjące uzyskuje się przez dodatek garbników, np. taniny.

306* 351.614.8:621.532.1:621.796:662.767.1 CIOIP

Przepisy bezpieczeństwa dotyczące budowy i obsługi magazynów metanu sprężonego w butlach. „Norme generali di sicurezza per la costruzione e l'esercizio dei depositi di gas metano compresso in bombole”. *Securitas*, (Roma), dwumies., Nr 5, przes.-paźdz. 53, s. 161; A 4, 5 str.

Zwiększone zapotrzebowanie sprężonego metanu, zwłaszcza jako paliwa samochodowego we Włoszech, stworzyło konieczność wydania przepisów bhp dla magazynów butli metanu. Przepisy dotyczą zarówno małych, jak dużych magazynów i dzielą je zależnie od wielkości na 5 kategorii. Dla każdej kategorii obowiązują szczegółowe przepisy dotyczące wymagań budowy, odległości od innych budynków, dróg, linii wysokiego napięcia itd. Omówiono środki zabezpieczenia przed wyładowaniami elektrycznymi, pożarami, jak również sposób obsługi magazynów. Specjalny paragraf poświęcono przepisom dla central rozpraszających metan do celów gospodarstwa domowego.

307* 621.791.052-52:613.632.4/633:628.511/512:628.83 CIOIP

Woroncowa E. I., Karaczarow T. S.: **Ocena środowiska powietrznego przy automatycznym spawaniu pod warstwą topnika, z punktu widzenia higieny.** „Gigijeniceskaja ocenka wozdusznoj sriedy pri awtomaticheskoi swarkie pod słojem fliusa”. *Gigijena i Sanit.* mies., Nr 1, stycz. 54, s. 15; B 5, 8,5 str., 1 rys., 4 tabl.

Przy automatycznym spawaniu w pomieszczeniu roboczym wydzielają się gazy (tlenki węgla, tlenki azotu) i pyły. Ilość wydzielających się gazów i pyłów zależy od składu topnika i ilości metalu topionego na jednostkę czasu. Jedną z zasadniczych możliwości poprawienia warunków pracy jest zainstalowanie wentylacji miejscowej o dostatecznej wydajności oraz wentylacji ogólnej. Autorzy podają dane dotyczące tych wentylacji.

308* 614.848:624.027.1-712:699.81:674 CIOIP

Winogradow E. G.: **Stale przewietrzane przegrody powietrzne kominów metalowych.** „Postojanno wientilirunjemyje wozdusznyje razdielki dla mietliczeskich dymowych trub”. *Dierinewopierieb. Promyszl* Nr 1, stycz. 54, s. 9; A 4, 1,5 str., 2 rys.

Przegroda powietrzna zabezpiecza drewniane dachy kotłowni przed pożarami. Pożary powstają najczęściej od przechodzących przez dach rozgrzanych kominów żelaznych. Konstrukcja wykorzystuje ciepło kolumny do wywołania ciągu, chłodzącego przepływu powietrza. Przegroda służy równocześnie jako deflektor do usuwania nadmiaru ciepła z kotłowni. W zakładach przem. leśnego ZSRR opisana przegroda powietrzna wypiera obowiązującą dotychczas ciężką przegrodę piaskową.

OGÓLNE

309* 615.778.699.878.3)6 CIOIP

Waszkow W. I., Centr. Inst. Dezynf. Min. Zdrow.) **Podstawowe osiągnięcia i zadania w dziedzinie dezynsekcji i deratyzacji.** „Osnownyje dostizenja i zadaczii w obłasti diezinsiaczki i dieratizaczii”. *Gigijena i Sanit.*, mies., Nr 12, grud. 53, s. 27; B 5, 4,5 str.

Artykuł daje przegląd (w ujęciu rozwojowym) różnych metod i środków stosowanych w dezynsekcji i deratyzacji. Porównano takie środki jak DDT oraz sześciochlorocykloheksan i podano sposób ich zastosowania. Omówiono również inne, nowsze środki. Wskazano na metody i liczne prace badawcze wielu autorów w dziedzinie deratyzacji. Artykuł jest podsumowaniem osiągnięć pewnego okresu i ceną stanu dotychczasowego w zakresie walki z insektami i szczurami.

310* 613.6:614.23.628.5:665.51.092.4 CIOIP

Fongauz M. I.: **Podstawowe problemy higieny pracy przy katalitycznych procesach krekinygowej ropy naftowej.** „Osnownyje woprosy gigijeny truda pri kataliticheskoi krekinyge

niefti”. *Gigijena i Sanit.*, mies., Nr 12, grud. 53, s. 10; B 5, 4 str.

Grupa pracowników Sanitarnego Instytutu im. Erismana przeprowadziła wszechstronną analizę warunków pracy w zakładzie, w którym jest prowadzony katalityczny proces krekinygowej ropy naftowej. Kompleksowa analiza wykazała braki w dziedzinie wentylacji zakładu, a badania pracowników różnorodne objawy chorobowe. Postawiono wnioski co do poprawy warunków pracy oraz różnych metod badania pracowników. Dane zawarte w artykule orientują jedynie w istocie zagadnienia.

311* 331.823:343(437) CIOIP

Hlavsa J.: **Osobista odpowiedzialność kierownictwa zakładu za wypadki.** „Osobni odpovednost vedoucich za urazy”. *Bezpecn. Hyg. Prace*, (Prah), mies., Nr 7, lip. 53, s. 202; A 5, 2,5 str.

Na tle ustawy karnej i dwu przykładów z życia zakładów pracy autor ogólnie omawia odpowiedzialność kierownictwa za wypadki przy pracy. Wyjaśnia również w krótkim ujęciu, jak powinna postępować dyrekcja, aby ułatwić sobie kontrolę warunków bezpieczeństwa pracy i zmniejszyć ryzyko odpowiedzialności do minimum.

312* 351.91:614.842.8(437) CIOIP

Heller V.: **Nowa ustawa o państwowym nadzorze pożarowym i ochronie przeciwpożarowej.** „Novy zakon o statnim pozarnim dozoru a pozarni ochrane”. *Bezpecn. Hyg. Prace*, (Prah), mies., Nr 7, lip. 53, s. 209; A 5, 2 str.

Omówienie nowej ustawy o przejęciu przez państwo kontroli służby i ochrony przeciwpożarowej oraz o powołaniu stałych organów specjalnych z odpowiednimi uprawnieniami do działania. Podkreślono obowiązki, jakie ustawa ta nakłada na Rady Narodowe, kierownictwo zakładów pracy i dotychczas istniejące organy przeciwpożarowe.

313* 614.8—057.001.2 CIOIP

Hephurn A. H.: **Badanie wypadków przy pracy.** „The investigation of an industrial accident”. *Brit. J. industr. Safety*, kwart., t. 2, Nr 24, 1953, s. 219; A 4, 5 str., 2 rys.

Autor podaje metodykę badania wypadków przy pracy na przykładach dotyczących pras mechanicznych. Porusza kolejno: rolę sprawozdań wypadkowych, podstawowe przyczyny wypadków, elementy badania, czynnik osobisty, zbieg różnych czynników oraz środki zapobiegawcze. Teoretyczny charakter rozwiązań wymaga krytycznej oceny założeń, zwłaszcza roli czynnika ludzkiego.

314* 628.52:661.728.2 CIOIP

Usuwanie cuchnących gazów przy fabrykacji masy celulozowej siarczanowej. *Prz. papiern.*, mies., Nr 9, wrześ. 53, s. 281; A 4, 0,5 str.

Krótki opis metod zwalczania odoru powstającego przy produkcji celulozy, przez stosowanie dezodoryzatorów wieżowych, utlenianie łągu powarzelnego, spalanie gazów cuchnących oraz używanie preparatu „Alomask P-3”.

315* 614.84 CIOIP

Bono J. A.: **Jak gasić pożary i klasy A B.** „How to put out class A and B fires”. *Safety Maintenance* (USA), mies., t. 106, Nr 4, list. 53, s. 94; 108; A 4, 6 str., 6 fot., 4 poz. bibl.

Artykuł instrukcyjny o podstawach gaszenia pożarów klasy A (które można gasić wodą) i klasy B (np. płynów palnych). Omówiono kolejno środki gaśnicze dla klasy A (gaśnice pływowe, woda, pianą, dwutlenek węgla, środki kombinowane), warunki ich użycia oraz budowę urządzeń gaśniczych. Następnie podano środki gaśnicze dla klasy B (pianą, pianą powietrzną, dwutlenek węgla, gaśnice proszkowe, rozpylone, płyty gaszące — CC14 —) warunki ich użycia, chemizm działania oraz budowę urządzeń.

Niniejszy Przegląd Dokumentacyjny zawiera jedynie część analiz dokumentacyjnych publikacji z zakresu ochrony pracy. Pełna dokumentacja ukazuje się w postaci kart dokumentacyjnych, wydawanych przez Centralny Instytut Dokumentacji Naukowo-Technicznej (Warszawa, al. Niepodległości 188). CIDNT przyjmuje prenumeratę kart dokumentacyjnych, która może obejmować zarówno całą dokumentację naukowo-techniczną, jak działy lub poszczególne zagadnienia i tematy techniczne. Cena karty dokumentacyjnej wynosi w prenumeracie 20 groszy.

CIDNT wykonuje za zwrotem kosztów fotokopie i mikrofilmy publikacji objętych przeglądem dokumentacyjnym, jak i kartami dokumentacyjnymi.